

kunst ligt voor ons, waarin de verschillende geestelijke uitingswijzen (bouw- beeldhouw, schilderkunst, muziek en het Woord) harmonisch — d. i. elk afzonderlijk winnende door medewerking eener andere — tot verwezenlijking van eenheid zullen komen. Niet op verbrokkelde toepassing zal de geest van den nieuwen kunstenaar gericht zijn maar op monumentale samenwerking.

Velen zijn het er over eens geworden, dat de kunst van dezen tijd zich „bizar leent voor toegepaste kunst”. Niets is minder waar. Wie hoorde er ooit van toegepaste dichtkunst, toegepaste literatuur, toegepaste muziek (uitgezonderd de programmamuziek!) In werkelijkheid leent de kunst zich niet voor toepassing of zij houdt op kunst in den besten zin te zijn. De kunst deelt zich mede aan de fijne stof en vindt daarin haar zelfstandigheid. Het geval wil echter (met voorbeelden uit alle groote stijlperioden zou dit te bewijzen zijn) dat de kunstenaar genoodzaakt wordt, datgene wat de menschheid niet in den hoogsten vorm, d. i. tevens in de fijnste stof, aanvaardt, in lagere vorm, d. i. in grovere stof, aan te bieden. Zóó, dus op zeer tragische wijze, omdat de kunstenaar een concessie doet, ontstaan uit de hoogste aesthetische uitingen de toegepaste vormen van kunstnijverheid enz. De praktische waarden verstikken in deze uitingen de geestelijke, totdat een praktische overwaarde een geestelijke minderwaardigheid doet ontstaan.

Met de monumentale kunst der toekomst, zal het iets geheel anders zijn, daarin zal elke kunstuiting, aanschouwelijk of hoorbaar, in den meest volstrekten vorm tot verwezenlijking en door een harmonische samenwerking van Materie en Geest, tot de hoogste aesthetische oplossing komen.

Mei-Augustus 1916.